

РАФИГ ЛУСИФОГЛУ

Հստիւրճ
ԿՈՇԱՅԵՍԻ

Рафиг Јусифоғлу

ХАТИРƏ КƏЧАВƏСИ

БАКЫ «ЕЛМ» НƏШРИЈАТЫ. 1999

Редактору

Филологика элмләри доктору

Мәһәrrәм Гасымлы

Рафиг Јусифоглу.

«Хатирә кәчавәси». Баки, «Елм» нәшријаты, 1999, сәһ. 472.

Көркәмди Азәрбајчан шаири, танинмиш алим Рафиг Јусифоглу «Јурдум-јуван», «Әтирли дүжалар», «Очак јери», «Ајлы чыгар», «Гәм каривани», «Гәсрәт көчү», «Сладкиј дожд» адлы ше'рләр, «Баһар гатары» адлы нәср, «Дәдә Горгуд» адлы комиклар китабинин, XX әср Азәрбајчан поемасыни јардычылыг хусусијәтләриндән бәбә елән «Азәрбајчан поемасы: ахтарышлар, перспективлар» монографиясыни мүаллифидир. Онуң «Хатирә кәчавәси» адлы јени китабында танинмиш бир нәслиң әмүр јолундан сөһбәт ачылыр. Китабда мүаллифин әдипубликәстик дүшүнчәләрини, һабелә оғун јардычылыгы һаггында јазылмыш мәгаләләрә кениш јер ајрылмышдыр. Тоңлуғун сөн бөлмәсиндә көрәнли тәләм сәһибләриниң, мүаллифин, оғун достларының башына кәлән мәзәли әһваллар верилмишдир.

ISBN 5—8665—1060—8

Р 4603000000—870
655 (07)—99 Грифли нәшр

© «ЕЛМ» нәшријаты, 1999

рик аялары мөһарәтлә лентә ала билдидиндән, тамашачы санки һадисәләрни иштиракчысына, чаңлы шаһидинә чеврилir.

Актёрлардан Шөвги Гүсејновун, Мәләјкә Мәммәдованын, Күдәр Нәбијеванын, Рафиг Ибраһимовун вә башгаларынын јаратдылары образлар тәбилияји, колорити илә диггәти чәлб едир.

Тамашанын сон сәһнәләриндә әскәрләр вә диқәр иштиракчылар: ана вә гыз мүгәддәс анд јеримиз олан Шәһидләр хијабаныны зијарәт едилрәр. Елә бил ки, јер алтындан вәтән угрунда гәһ-рәманлыгга һәлак олан огулларымызын сәси кәлир. Онлар әскәрләримизи мүбариз, мәрд олмага, Бабәкләрни, Қороғдуларын, Нәбиләрни нәвәләри олдуғларыны унутмамаға, азғын дүшмәнләрдән иштигам алмага, торпағларымызы кери гајтармага сәсләјирләри:

Севиндән ахан о гызыл гәни
Биз һавая јерә итирмәиши.
Әскәр мазарлары утуб дүңәни,
Биз һалә дөјүшү битирмәиши.
Икид өз едини жәрәк јариди,
Бу торпағ бизимчүн санкардир елә,
Бил ки, әскәрләрни мазарлары да
Бу дүңә дурлуғча әскәрдир елә.

«Бүтүн Азәрбајчан әскәр олмалы» тамашасы кәңчләримизни вәтәнпәрвәрлик руһунда тәрбијәсинә көмәк көстәрә билән угурлу тамаша кими мәнә хош кәлди вә бу тәәсүратымы бөлүшмәк истәдим.

Севил БАЈРАМОВА.

«Әдәбијат» газети, 6 феврал 1998-чи ил.

ГЫШ КҮНҮНДӘ НОВРУЗКҮЛҮ

Әзиз вә һөрмәтли гәләм достум Рафиг!

Бу күнләрдә сәнин «Гәм карваны» адлы китабынын чапдан чыхмасы хәбәрини ешидиб чох севиңдим. Белә хош күндә севиңчнә шәрик олмағы, гәлбини бөјүк сәмимијјәт вә һәрарәт долу бир үрәјин тәбрики илә исиндирмәји өзүмә борч билдим.

Бу сојуг гыш күнләриндә дүңәјә көз ачан мави чилдди зәриф китабын гар алтындан үркәк-үркәк бојланан новрузкүлүнү хатирлатды мәнә. Көј гүббәсинин, дәнизин, бир чүт көзәл көзләрини рәңкинә хатырладан бу китаб ичәрисиндәки јазылар һагтын-да мәнә илк сөз деди. Сәнин вурғуну олдуғун ичә мәтләбләрдән хәбәр верди.

Охучуларын сәни даһа чох мәнәббәт шанри кими таныјырлар. Елә бу китабын да сәнки мотивләри үзәриндә көкләниб, үрәјин ән али һиссә олан мәнәббәтә бурада кениш мејдан ачмағга ичә-ичә сәвән үрәјин сәсинә сәс вермисән. Онлары Фүзули мәнәб-бәтинин илаһи, һеч заман сәймәјән чырағына танымаға дәвәт

етмисен. Фүзули поезиясынын гүдрәтиндән, өлмәзлјиндән сөз ачмисан:

Өзүм дә билмирәм ахы нә сардир,
Ичә кәлиминнә дады әзалмир,
Бир шаир үрәји нечә әсрдир
Јашыр ичин-ичин, оду әзалмир.

Даһи сөз сәнәткары Фүзулија һәср етдијин «Гәм карваны» адлы поеманла ағыр бир јук алтына кирмисән. Севки атәшинин одуна һеч дә Фүзулидән аз јанмадығыны, Мәчһулулда Гејсәдән артыг олдуғуну сүбута чалышмисән, Аловлу мөһәббәтлә севән, бу јолда һәр чүр әзәб вә иштираблара гатлашан, бу һикәнчәләрдән һәһәһә һикәјәт етмәјән, һәтта онлардан зөвг алаһи бир ашиғни үрәк чырынтыларыны дујуруг бу јазыларда:

Бәс сәнә вәфасыз нечә дејим мән,
Блчириндә чәкдијим сафа дејилми?
Мәндән кә, вәфаны әсиркәмирсән,
Елә бу өзү дә вәфа дејилми?

Башга бир нүмунә:

Догма будағындан әйрилди кәвәл
Гошулуб јелләра һара тәләсәр?
Шүшә үрәјимдә ојнама, кәвәл,
Сәһмағи чәһәннәм, әлиһи кәсәр —

мисраларында биз охучулары бир даһа өзүнчү һәғиғи ашиғ олдуғуна ишандырысан.

Достларындан бири сәһи «дәһиз дәстум» адландырыр. Бу ифадәнин тәсәдүфи јаранмадығына мәһним һеч бир шүбһәм јохдур. Чүнки сәһни дәһиз кәһарында дуруб ону саатларла сәјр етмәјини, дәһин хәјәлләра далағынын мән дә чох шаһиди олмушам. Әһлиндә дәһиз мөвзусу һеч бир јазарын сәнәт тәләјиндән јан кәчмәјиб, Мән елә бир шаир танымырам ки, о, поезиянын беһији, мусигиси вә бәзәји олан дәһизә һеч олмаса 2—3 шә'р һәср етмәһи. Шаир үчүн бу мөвзу гачылмаздыр.

Бәлкә елә буна кәрә дә бүтүн һәмкарларың киһи сән дә дәһизә сәһир, ону мөһәббәтлә тәрәннүм едирсән. Дәһиз өзүнчүләшдирмәјин дә елә мәһз бу мөһәббәтин ајдын ифадәсидир:

Јағымы сөндүрмәк олмаз
Далағла, јағын ел, кәвәл!
Дәһиз елә мәһимкиди,
Өзүң бағышла, кәвәл!

Белә мисраларын сајыны истәһилән гәдәр артырмаг олар.

Мән әһнимән ки, севки вә мөһәббәт долу бу китабын миһләрә үрәји јол тапачаг, өзүнә дәһин охучу рәғбәти газандырачагдыр.

Сәһи бир даһа тәбрик едир, ән сәһими әрзуларымы билдирирәм.

Рәғиғә ШӘМС.

«ГӘМ КАРВАНЫ» ГӘЛБЛӘРИ ГӘМӘ ДУЧАР ОЛАНЛАРА БИР ТӘСӘЛЛИДИР

Рағиг Јусифоглуја ачыг мәктуб

Һәрмәтли Рағиг мүәллим, мәһним гәләм әһлиһә чох бөјүк мөһәббәтим вар. Сәбәби нәә шаир вә јазычыларың иһсан һиссләрини, иһсанларың һәјәтиндә баш верән севинчли вә кәдәрли аһлары, үмүһијәтлә халғын һәјәтиһә гәләм аһыб бәһни диллә охучуларә чатдырмаларыдыр. Һәһишә шаирләрлә көрүшүб онларын сөзләрини ешитмәк мәһним үчүн чох марағлы олуб. Шаир дүһјасы сирли олдуғу гәдәр дә сағ бир дүһјадыр. Сизн көрәндән сонра фикримин доғрулуғу иһбат олунду. Мән 80 дәғиғә әрзиндә Сизн мүәллимдән даһа чох шаир киһи дилләјирәм.

Рағиг мүәллим, Сизни кәһч нәһли нәзәрә аһыб јаздығымыз вә әз көврәк һиссләринизн охучуларла бөлүшдүрдүјүнүз «Гәм карваны» китабы Сизн севән охучулар тәрәфиндән олдуғча марағла таршыланды. Мәһним бир шаир киһи Сизнилә илк танышылығым бу китабдан башланды. Чох әрзу едирәм ки, Сизни һәм сивјасы, һәм ушағ һәјәтиндән бәһе едән китабларымызың да даһми охучусу олмағ имканына малик олум.

«Гәм карваны» китабына өн сөз јазан Ағәддин Мансурзәдәһини дедикләриндән белә чыхыр ки, Сиз әтирәф едиб дејирсиниз ки, һәр шәјә көрә дәһизә миннәтдарсыныз.

Әһлиндә Сизни бир шаир киһи јетишмәјиниз дәһизлә таныш олмаздан әввәлләрә тәсәдүф едир. Хәзәр нәә сәдәчә оларағ Сизни шаир гәлбинизн көкдән дүһмәјә гојмамышдыр. Јәһни дәмәк истәдүјим будур ки, итирдикләринизн дәһиздә ахтарыб тапмысыныз. Сизн шаир едән филтри нәтә дадыныз ва бир дә доғулуб боја-баша чатдығымыз о кәвәл јурдуң шәфәф булағлары, көз охшајан мөһәзәрәләри, даһм көзүнүзүн габағындан ахан Бәркүшад чајы олмушдур. Бүтүн булары, еләчә дә јурд һәсрәтини чисмән дә олса унутдуран, Сизә сирдаш олан Хәзәри она кәрә чох севирсиниз ки, итирдикләринизн мәһз онун далағларында, көз охшајан кәдәлијиндә тапа билдирсиниз.

Сизни јарадычылығымызың көкү чох сағ олмушдур. Онун үчүн дә шә'рләриниздә сағлағ, үлвлик, сәһимлик чох тез һисс олмушдур.

Китабдаки шә'рләр көврәк, үһли бир мөһәббәт үзәриндә көк